

РЕДАКЦІЙНЕ

ЗОЛОТИЙ ЗАПАС

Письменник Рей Бредбері радив пити серпень по краплині («цідити повільно, як грушевий лікер, наливати в маленьку чарочку, сьорбати по крапельці, а крізь чарочку дивитися на сонце»)… Ось ми вже його і випили. І серпень, і літо взагалі. І тепер поспішаємо в осінь.

Ніхто не знає, що чекатиме на нас восени. Навіть погода в останні роки надто щедра на непритаманні їй сюрпризи, що вже казати про людський світ з його непередбаченістю. Достеменно відомо, що буде врожай. Виростити його під час війни – завдання з зірочкою, тож він точно вийде «золотий». Будуть нові старты – для когось в навчанні, для когось на роботі чи по службі. Будуть можливості, але будуть і втрати. І як сумлінні газди роблять зараз запаси на зиму, так ми маємо накопичити й запас міцності на випадок, якщо не забаряться нові випробування.

«Серпневі дні треба закладати між сторінок книг, щоб потім витрушувати їхній жар у затхломому листопаді, діставши цю книгу з полиці», – писав Бредбері. А ми, дорогі читачі, радимо з цієї ж метою складати числа газети «Схід NOW» і діставати тоді, коли вам захочеться повернутися в той час, коли буяло літо, наповнюючи нас силою.

Нагадаємо, що наша газета «Схід NOW» створена переселенцями зі Сходу для переселенців зі Сходу завдяки підтримці платників податків Німеччини. Двічі на місяць ми зустрічаємося з вами у наших переселенських справах, а щодня – чекаємо ваших відгуків та пропозицій щодо змісту і тем публікацій на редакційну пошту eastnowred@gmail.com або через сайт shidnow.com.ua. За вашої активної участі і за законом сполучених посудин поповнюватиметься і наш «золотий запас».

Разом ми зможемо більше!

Фото: Альона ЛІЩУК

ЦІКАВЕ

Родина Уварових – Юлія та Катерина – донеччанки, які через війну вже двічі були змушені залишати домівку. Спочатку 2014 року в Донецьку, потім у 2022-му – в Харкові. Зараз мама з донькою живуть у Львові і ведуть бізнес на два напрямки, ще й надаючи роботу п'ятьом людям. Один з цих бізнесів, до того ж, має потужну соціальну складову. Звісно, нашій газеті стало цікаво, як їм це вдається.

РЕСТАРТ ДЛЯ «ЛАБЗОНИ»

Юлія Уварова – одна з тих незламних жінок-підприємниць, які ще у 1990-х започаткували власну справу й успішно її розвивали. Це був родинний бізнес: Юлія продавала лабораторне обладнання – від маленьких пробірок до промислових ваг та лабораторних приладів. Враховуючи кількість промислових підприємств на Донеччині, на цей товар завжди були замовлення.

– Наші друзі в Донецьку працювали на металургійних заводах, шахтах, вони постійно шукали дефіцитне тоді лабораторне обладнання, – говорить підприємниця про становлення власної справи. – Тож ми в родині вирішили, що будемо продавати таке. Мали гарний попит, бізнес розвивався. Спочатку ваги та пробірки завозили з росії, згодом налагодили постачання з країн Європи.

Коли російські війська вторглися в Донецьк, Юлія забрала доньку-школярку й поїхала з нею до Бердянська, а потім до Харкова. Її чоловік лишився у

ДІМ ТАМ, ДЕ УКРАЇНА

Підприємниці з Донецька – про можливості під час війни

Донецьку, втримати сім'ю не вдалося – вони розлучилися. У нових містах треба було шукати нових клієнтів, але Юлія не розгубилася. Вона пішла до місцевої влади, торгово-промислових палат, всюди неліниво розповідаючи про себе та свою справу.

І це спрацювало. Місцевий бізнес у Харкові поступово дізнавався про «Лабзону» – жіночий бізнес, який разом із обладнанням пропонував ще й сервісний центр, де це обладнання ремонтували. ▶

Закінчення на стор. 6

ЧИТОМЕ

Інтерв'ю з переможницею книжкового розіграшу, оголошеного до Дня Незалежності України, чекайте наступного числа. А редакція «Схід NOW» готується розіграти наступний лот – бестселер учасника російсько-української війни, письменника Ілларіона Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'ятьма».

А ВАС ЦІКАВИТЬ ПІТЬМА?

За цей роман Павлюка вже називають українським Стівеном Кінгом. І недарма читати його радять лише зі світлом – моторний трилер немовби огортає густою мрякою провінційного містечка, яке чи то є, чи то його взагалі нема…

Київського кримінального психолога Андрія Гайстера відправляють консультантом у богом забуте селище Буськів Сад. Зимової ночі там зникла маленька дівчинка. У цьому проклятому місці, де все по колу і всі живуть життям, яке ненавидять, розслідування постійно заходить у глухий кут. Андрій вірить, що загублена дівчинка, попри все, жива і він її знайде. Але нікому, крім нього, це не потрібно…

Для участі в розіграші треба підписатися на нашу фейсбуксторінку facebook.com/shid.now/ і слідувати за інформацією у стрічці. Оголошення переможця відбудеться на День Захисника і Захисниці 1 жовтня.

ІСТОРИЧНЕ

Перші поселення на місці сучасного Белграда з'явилися ще в епоху неоліту, й відтоді не було сторіччя, щоб тут не сходилися в поєдинку армії та не лилася кров. Вважається, що місто було повністю зруйноване 38 разів, але щоразу поставало з руїн і попелу. Його стіни бачили кельтів і римлян, готів і франків, слов'ян і турків. У найстарішій частині міста – Белградській фортеці – можна віднайти історичні пласти Римської, Візантійської та Османської імперій. Архітектурні нашарування епох і еkleктична суміш культур Заходу і Сходу формують унікальний вигляд міста з виразною балканською вдачею.

Белградська фортеця

Столиця Сербії постала на пагорбах біля гирла річки Сави до Дунаю. Більша частина міста – зокрема район Старий Град – лежить на правому березі Сави, лівий берег забудовувався вже у новітній період. Через руйнування минулого найстаріші будинки у центрі міста, за винятком фортеці, датуються лише XVIII століттям. Більшість будівель сконструйовано в стилі соцреалізму та бруталізму вже у середині XX століття.

Це століття виявилось для Белграда ледь не фатальним. Артилерійські обстріли, вуличні бої – місто відчуло на собі всю міць зброї Першої

Бомбардування Белграда, 1941

світової, коли кілька разів переходило з рук в руки між військами Австро-Угорщини та сербською армією. У тій війні серби втратили близько мільйона військового та цивільного населення, приблизно 60% чоловіків країни.

Післявоєнний розвиток та відновлення Белграда було перервано Другою світовою, яка для Сербії розпочалася 1941 року. Німецькі бомбові удари завдали місту великої шкоди – було зруйновано 627 будівель, серед яких Національна бібліотека з 350 тисячами книг, що згоріли вщент. 1601 будинок отримали сильні пошкодження, а ще 6829 – часткові. Вже вдруге з початку століття постраждав Старий палац, резиденція сербських монархів. Сильних ушкоджень зазнала церква Вознесіння Господнього. Загалом на сербську столицю було скинуто понад 200 тон бомб, в тому числі й такі, що містили запальну речовину. Майже 25% відсотків загальної площі Белграда – в основному центральна та північно-західна частина столиці – представляли собою руїни

ЖИТТЯ ПІСЛЯ РУЇНИ

Досвід Белграда

та згарища. Наприкінці війни місто зазнало також бомбардувань союзників.

Після Другої світової Балкани докорінно змінюються, постає соціалістична Югославія, а Белград стає її центром. Нові зміни торкнулись старої-нової столиці – головний акцент робиться на створенні нового соціалістичного простору. Так, Старий палац, реконструйований у 1947-1949 роках, втрачає

Вежа Генекс

практично з будь-якої точки міста. Її ще називають Західними воротами Белграда. Насправді споруда, збудована у 1980 році за проектом архітектора Митровича, являє собою дві вежі – одна з них спроектована як житлова, а в іншій розташовувалася штаб-квартира найбільшої на той час експортної компанії GenEX. Коли 1998 року компанія збанкрутувала, одна із веж спорожніла, тоді як у другій висотці досі живуть люди.

Новий Белград

студмістечко, яке задовольняє зростаючі потреби Белградського університету. 1952 року постає муніципалітет Новий Белград, який протягом багатьох років буде залишатися найбільшим будівельним майданчиком Югославії.

За Генпланом 1960 року місто залишалося функціонально поділим на зони (репрезентативний центр монументальної забудови, район житлових кварталів). Новий Белград будувався переважно в стилі соціалістичного

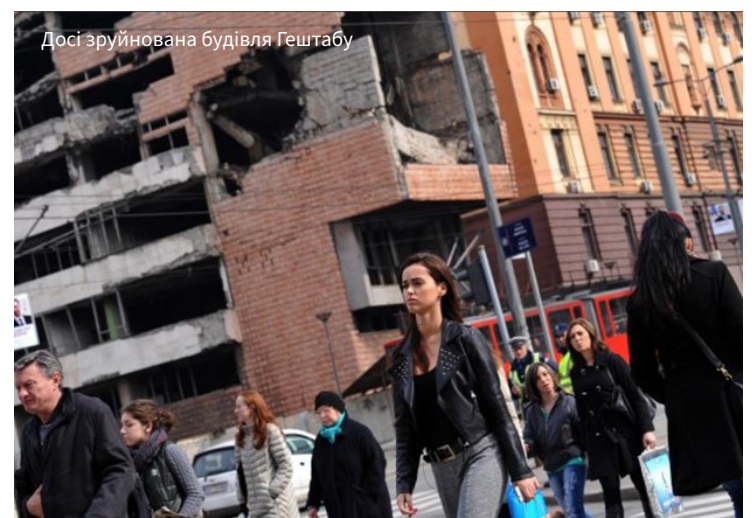

Бруталізм 1980-х

Наприкінці 1940-х розпочалося будівництво на лівому березі річки Сави. За головну ідею тут приймаються принципи «функціонального міста». Зокрема одним із перших житлових комплексів нового району стає

модернізму – як-от споруда під назвою Toblerone роботи архітектора Шегерінського, завершена 1963 року.

До сміливих архітектурних рішень у стилі бруталізму можна віднести вежу Генекс (GenEX) 119 метрів заввишки, яку видно

Досі зруйнована будівля Генштабу

з його модерністською архітектурою сьогодні сприймається неоднозначно. Проте, на щастя, це не єдине обличчя міста. З Новим Белградом різко контрастує Земун – район, що колись був окремим містом на кордоні Австро-Угорщини та Османської імперії. Тут збереглося чимало історичних пам'яток, зокрема вежа Гардош. Вона – найпівденніша з чотирьох «веж тисячоліття», які були колись побудовані в чотирьох частинах Австро-Угорщини.

З розпадом Югославії період соціалістичного ідеалізму в архітектурі Белграда завершився. Тут почали з'являтися 5-зіркові готелі, ділові райони, нові концертні та спортивні зали. Для

учасників Універсиади-2009 року у місті постало Університетське селище.

Але застій, який спостерігався впродовж останнього десятиліття XX століття, залишив по собі дещо сумну спадщину. На думку архітекторів, цей період характеризувався «низьким рівнем функціонування міста, що межує з хаосом». Новий Генеральний план Белграда 2003 року націлений на подолання цих негараздів і проблем, характерних для більшості пострадянських міст – швидку комерціалізацію зелених громадських зон приватним капіталом.

Громадськість Сербії активно реагує на експансію приватних інвесторів, особливо коли вони замахуються на святе. Йдеться зокрема про наміри позбавити міський ландшафт Белграда відбитків бомбардування Югославії силами НАТО, що тривало з 24 березня по 10 червня 1999 року. Тоді постраждали переважно військові об'єкти столиці, але дісталось й цивільній інфраструктурі: будівля Радіо і телебачення Сербії, Авальська телевежа, посольство КНР – далеко не повний перелік руйнувань. Знакові споруди на кшталт Авальської вежі були відбудовані, на місці посольства КНР постав культурний центр Китаю. Але деякі будівлі – зокрема приміщення Генерального штабу збройних сил Югославії вже 25 років залишаються у зруйнованому стані, як меморіал трагічних подій.

А в травні цього року уряд Сербії підписав угоду з американською компанією про 99-річну оренду землі в центрі Белграда для відновлення цих зруйнованих будівель, в тому

числі – будівлі Генштабу. Компанія належить зятю Дональда Трампа Джареду Кушнеру, який повідомив, що проект вартістю 500 мільйонів доларів включатиме висотний готель, розкішний житловий комплекс, офісні приміщення та магазини. Опозиційні групи виступили з протестами й заявили, що будуть чекати на перші бульдозери, які наважаться наблизитися до будівлі Генштабу. До захисту культурних споруд вони закликали приєднатися усіх громадян і особливо – військовослужбовців збройних сил Сербії. Тож ця сторінка історії містобудування Белграда ще тільки розгортається. **CN**

Олег ЖОВТАНЕЦЬКИЙ

ВАЖЛИВЕ

Анна і Володимир Шаргородські потрапили до Японії в травні 2022 року після того, як в Маріуполі втратили все, що мали – житло, майно, всі гроші. Дуже важко вибиралися з облоги до Запоріжжя, і далі до Варшави.

Вони не змогли одразу виїхати з України, адже чоловіку треба було повторно пройти медкомісію у військкоматі й підтвердити інвалідність по зору та непридатність до військової служби. Це забрало час. Тож коли Шаргородські опинилися в Європі, країни ЄС були вже переповнені біженцями.

– Про підтримку Японії я дізналася випадково в одному з телеграм-каналів. Це здавалося неймовірним і неможливим, адже раніше побувати в цій країні було однією з наших мрій. Одного дня ми з чоловіком йшли повз посольства Японії у Варшаві й вирішили зайти дізнатися про умови евакуації. Ми дуже здивувалися, коли того ж дня нас запросили на співбесіду, щоб податися на візу, – згадує Анна.

Загалом потрапити в країну можна було двома шляхами: через державну програму для українців, або через програму підтримки гаранта – це коли приватна особа приймає у себе біженця та забезпечує його житлом та грошима. Родина Шаргородських не мала в Японії жодної знайомої людини, яка б могла їх підтримати. Не мала також фінансової «подушки». Тому вони були впевнені, що посольство їм відмовить. Але вже наступного дня вони заповнили документи на спеціальну візу, і за півтора тижні вилетіли евакуаційним рейсом до Японії.

– Переїзд уряд Японії спланував дуже чітко. Нам не потрібно було турбуватися ні про квитки, ні про документи для вильоту, чи інше. Це все було організовано повністю безоплатно. Перед вильотом нам усім розповіли, що на нас чекає по приїзду та подарували паперових голубів миру з прапором України, адже оригамі в культурі Японії має особливе значення, – розповідає Анна.

Так само символічно – з голубами миру – їх зустріли в Японії. Японці взагалі дуже уважні до символів і знаків,

Японія завжди була найбільш закритою для біженців країною. Попри те, що вона є підписантом конвенції ООН, політика країни щодо міграції була такою жорсткою, що фактично її унеможливлювала. Все змінилося після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну. Фактично вперше у своїй історії Країна сонця, що сходить, прийняла більше 2500 біженців з України. Маріупольчанка Анна Шаргородська вважає, що це через дуже поважне ставлення японців до національної культури як такої. Коли одна країна намагається знищити ідентичність іншої країни, вбиваючи тисячі людей, це шокує японців, які добре вивчили уроки Другої світової війни. В українцях вони побачили націю, яка має силу стояти на боці справедливості. І простягнули руку допомоги.

ВИВЧЕНІ УРОКИ

Чому далека Японія допомагає українцям

вкладаючи багато сенсів у те, що роблять, дарують, чим оточують людей.

ТУРБОТА – ДО ДРІБНИЦЬ

Всіх українців з аеропорту відвезли до готелю, де вже чекали перекладачі з японської. За словами Анни, ні про що не треба було турбуватися, їм просто на місці оформили медичне страхування, триразове харчування, виплати під час проживання в готелі – 1000 єн добових на людину (це близько 270 гривень).

Анна з чоловіком прожили в готелі пів року. Хтось із українців жив менше, хтось довше – залежало від того, як швидко соцпрацівникам вдавалося підібрати для них житло. Японія, здається, єдина країна, яка не просто шукає соціальне житло, а враховує потреби родини. «Де б ви хотіли жити –

ближче до мовних курсів чи до парку? Вам потрібна квартира з меблями чи без?» – такі питання ставлять кожній

українській родині, а потім шукають житло у відповідності до потреб.

– Житло, яке безоплатно надають українцям у тимчасове користування, може бути соціальним муніципальним, належати благодійним організаціям або підприємствам. Відповідно й умови проживання та допомоги можуть відрізнятися. В деяких квартирах чи будинках з першого місяця починають нараховувати комунальні виплати і згодом ще часткову орендну плату, в деяких – пізніше. Коли ми переїхали у власне житло, виплати від уряду збільшилися до 200 єн на людину. Також на кожного при переїзді виділяється одноразова допомога в 160 000 єн для облаштування житла.

МОВА І РОБОТА

Вчити базову японську за посібниками та підручниками, розробленими спеціально

для українців, прибулі почали ще на мовних курсах в готелі. А після переїзду в окреме житло біженці вступають до мовної школи з поглибленим навчанням.

Після двох років проживання в Японії Аня Шаргородська каже, що вже може нормально спілкуватися японською. Проте вважає, що її рівня все ще недостатньо, й продовжує вчитися разом із чоловіком.

Власне, складності в опануванні мови тягнуть за собою й решту проблем, які виникають в українців: комунікація, соціалізація, вивчення культури, яка геть відрізняється від будь-якої європейської. І звісно, рівень володіння мовою впливає на

працевлаштування.

Взагалі отримати в цій країні дозвіл на працю дуже складно. Для українців уряд Японії зробив виняток, і наші біженці можуть працювати з першого дня перебування у країні. Проте це не означає, що працевлаштуватися стає легше.

– Японські компанії не хочуть брати іноземців без досконалого знання японської. Знати англійську – недостатньо. Часто на ту чи іншу роботу потрібно проходити сертифікацію. Все це неймовірно ускладнює пошук роботи, – каже Аня. – Мені пощастило отримати роботу в адвокаційній групі міжнародної благодійної організації PlanInternational в Токіо. Але мій досвід, скоріше, виняток, ніж правило, адже вони шукали на посаду людину, яка буде комунікувати з іншими українцями, щоб визначити їхні потреби. ▶

НАДИХАЮЧЕ

Ірі Бові було три роки, коли вона склала свої перші римовані рядки. В школі дівчина писала віршами твори з літератури, брала участь у місцевих та всеукраїнських конкурсах, публікувалася в районній газеті «Мар'їнська нива». В університеті Маріуполя, де Іра вивчала грецьку мову та літературу, вона очолювала поетичний гурток, проте відмовилася видавати збірку власних віршів. Каже, що творчість їй завжди допомагала, але поеткою себе не відчувала й робити письменництвом справою свого життя не збиралася. Аж поки не потримала в руках першу книгу та не зрозуміла, що це і є щастя.

Іра спочатку хотіла вступати на журналістику, але не дозволив батько, який вважав цю професію небезпечною. Тоді мріяла працювати у школі – поки не стикнулася з бюрократією та купую паперової роботи в освітян. В ліцеї Донецька, де 2012 року вона проходила студентську практику, будь-які прояви творчості чи нові форми викладання не віталися.

– Якби тоді дітей вчили за програмою Нової Української Школи чи я потрапила на практику у приватний навчальний заклад, то, можливо, я б стала вчителькою, бо мені подобалося працювати з дітьми, – пояснює Іра, чому вона зрештою обрала бути репетитором з грецької та англійської мов.

Втім, у Донецьку, де Іра оселилася, коли вийшла заміж, вона отримала складну травму ноги, тож довелося покинути й репетиторство, й заняття з грецьких танців, і вірші. Вона була на сьомому місяці вагітності, коли влітку 2014 року стало зрозуміло, що залишатися в обласному центрі більше небезпечно.

– Ми з чоловіком ніяк не наважувалися їхати з окупованого міста через ворожі блокпости. І коли знайома розповіла, якою дорогою вдалося виїхати її доньці, ми того ж дня покидали у сумки найнеобхідніші речі й вирушили в Курахово до батьків.

ПЕРША КНИГА ПРО ЧЕРЕПАШКУ ХАППІ

Старший син народився в подружжя вже на Київщині. Після появи первістка Іра Бова знову почала писати вірші, які народжувалися самі по собі, коли жінка колисала сина або бавилася з ним.

Тоді Іра написала казку «Диводрім та Піжамна Пані», присвячену своєму дитинству та будинку бабусі у селі Новоочеретоватому поблизу Великої Новосілки, де дівчинкою часто проводила канікули. З цією казкою Іра подавалася на конкурси дитячої літератури, але частіше все ж писала «для себе», бо боялася, що не зможе заробляти письменництвом. У Києві, куди згодом переїхала родина, вона почала створювати дизайн мобільних додатків. Нова робота принесила гроші, але не задоволення.

Цікаво, що першою побачила світ зовсім інша книга – «Хаппі та її суперсила». Одного разу Іра потрапила на лекцію для дітей, присвячену безпеці в інтернеті, яку проводила організація Stop_sexting. Жінка й сама в 26 років зіткнулася з переслідуваннями в мережі, і тоді їй спало на думку написати оповідання для дітей з роз'ясненнями щодо безпечної поведінки в подібних ситуаціях. Тож коли лекторка Анастасія Дьякова сказала, що організація хоче купити за кордоном та перекласти українською книгу про

КАЗКИ ДЛЯ ДІТЕЙ І НЕ ТІЛЬКИ

Письменниця з Курахового – про вірші, війну та підтримку українців у Великобританії

Іра зі своєю книгою у бібліотеці Манчестера

Книга «Диводрім та Піжамна Пані»

те, як дітям реагувати на сумнівні пропозиції в інтернеті, Іра запропонувала свою ідею. Їй за тиждень написала історію про маленьку черепашку Хаппі та її панцир, який в жодному разі не можна знімати, коли про це просять незнайомці. 2020 року цю історію оприлюднили у видавництві «Талант».

– Коли я робила дизайн мобільних додатків, то за проект могла отримати 300 доларів. Перший гонорар за книгу був набагато менший, але я була найщасливішою людиною в світі, – каже Іра Бова. – Нещодавно в мережі бачила відеоогляд моєї книги, який робили дівчатка 9-10-ти років. І я відчувала, що те, що я роблю, дітям не лише цікаво, а й може їм допомогти.

На основі казки про Хаппі були розроблені уроки безпеки в інтернеті для учнів початкових класів, а півтора року тому за її мотивами зняли мультяк українською та англійською мовами. 2021 року видавництво «Чорні вівці» опублікувало книгу «Диводрім та Піжамна Пані». Згодом в аудіоформаті вийшла казка «Допитливий котик», яку письменниця теж планує видати книгою.

На презентації книги «Хаппі та її суперсила» в м. Лідз

ДИНОЗАВР, ЯКИЙ НЕ МІГ ПРИЙМАТИ ДОПОМОГУ

– Звісно, мені хочеться додому, я дуже сумую за Україною та рідним містом, яке щодня руйнують росіяни... Війна триває вже 10 років, за цей час у мене народилися двоє синів. Заради їхньої безпеки ми й виїхали з України, – розповідає Іра. З початком повномасштабного вторгнення вона з родиною опинилася спочатку в Болгарії, а потім, на запрошення студентської подружки – у невеличкому містечку Фродшемі у Великобританії.

За декілька місяців англійською та українською мовами вийде книга, присвячена цьому англійському містечку, що прихистило родину письменниці. Герой книги – динозавр Ірвін, який любить допомагати місту та сам про допомогу ніколи не просить. Але коли в нього заболіли зуби, він зрозумів, що важливо дозволити й іншим допомагати собі.

– Казка про динозавра – трохи про мене, бо мені важко приймати допомогу, – зізнається Іра. – Коли ми сюди

приїхали, то оселилися у порожньому домі. За кілька наступних днів місцеві люди принесли нам все необхідне для життя: меблі, простирадла і навіть кошук для сміття. І всі говорили: тепер Фродшем твій дім.

До слова, у Фродшемі живуть українці з Херсону, Одеси, Запоріжжя, Івано-Франківська. Вони не лише підтримують один одного, а й організують концерти, відзначають свята.

Великобританія – одна з країн, де українцям допомагають найбільше. Коли росіяни обстріляли дитячу лікарню «Охматдит», Ірина записала коротке відео, в якому розповіла про трагедію та оголосила збір коштів. Відео потрапило до батьківських чатів і збрало 823 фунти, які письменниця передала в лікарню. І це була не остання акція, яку підтримали англійці.

– Мій друг пожежник Бен Кірпатрік, який працює в аеропорту Манчестера, наприкінці серпня підніметься у спорядженні на найвищу гору Великобританії, щоб зібрати гроші для малечі, яка постраждала від обстрілів. А ми в партнерстві з громадською організацією «Місто добра» з Чернівців проведемо благодійний концерт.

НОВІ КАЗКИ ПРО НАБОЛІЛЕ

Письменниця каже, що все більше схиляється у творчості до філософських тем проплинність часу, пошук себе та свого призначення. Але дитячій літературі не зраджує. Наразі вона написала чотири казки англійською мовою та шукає видавця у Великобританії. А ще мріє видати книгу про зустріч жінки, яка має протезування, з дитиною, якій усе цікаво.

– Чомусь батьки соромляться говорити з дітьми на цю

тему, мовляв, не дивись, не питай. Але така наша реальність, і говорити треба, але говорити правильно. Ця історія прийшла до мене уві сні, а згодом я познайомилася з хлопцем з протезуванням ноги, який грає у футбол. Він прочитав її першим. Наразі ми шукаємо партнерів для видання. Кошти від продажу книги підуть на фізичну реабілітацію та психологічну допомогу дітям з протезуванням. **CN**

Ірина ДІМІТРОВА

Фото з особистого архіву Іри Бови

НАДИХАЮЧЕ

ПАВУЧКИ НА ЩАСТЯ

Опинившись 2014 року в Северодонецьку, пані Ганна майже одразу почала шукати, яким чином тут можна допомогти армії. Вона працювала в школі, тож вирішила запрошувати до дітей військових, спілкуватися. Першими стали легендарні добровольці батальйону «Луганськ-1».

– А потім на одному з форумів з національно-патріотичного виховання я познайомилася з місцевою волонтеркою Оленою Світлюю, – згадує пані Ганна. – Разом ми їздили до військових, в той час було багато потреб, які доводилося закривати саме волонтерськими зусиллями. Пекли пиріжки, млинці, везли якісь будівельні матеріали. В одну з таких поїздок я подумала: от якби ще маскувальні сітки плести!

І тоді пані Ганна познайомилася жінкою, яку у волонтерській спільноті звали тіткою Сонею. Вона була однією з «Павучків» – ініціативної групи під керівництвом Наталі Касаткіної.

– Це не був благодійний фонд чи зареєстрована громадська організація. Просто для допомоги армії об'єдналися небайдужі люди і збиралися практично щодня протягом всіх цих років. Останню сітку в Северодонецьку ми віддали військовим 23 лютого 2022 року.

Пані Ганна з теплотою згадує вечори, коли під час роботи «павучки» співали, ділилися своїми історіями, дружили родинними й навіть... одружувалися. А головне, мали особливі традиції: на початку кожної сітки майстрині виплітали маленького павучка та ретельно приховували його заплетеними стрічками. Вважалося, що знайти того павучка – на щастя.

КУДИ ПОТЯГ ПОВЕЗЕ

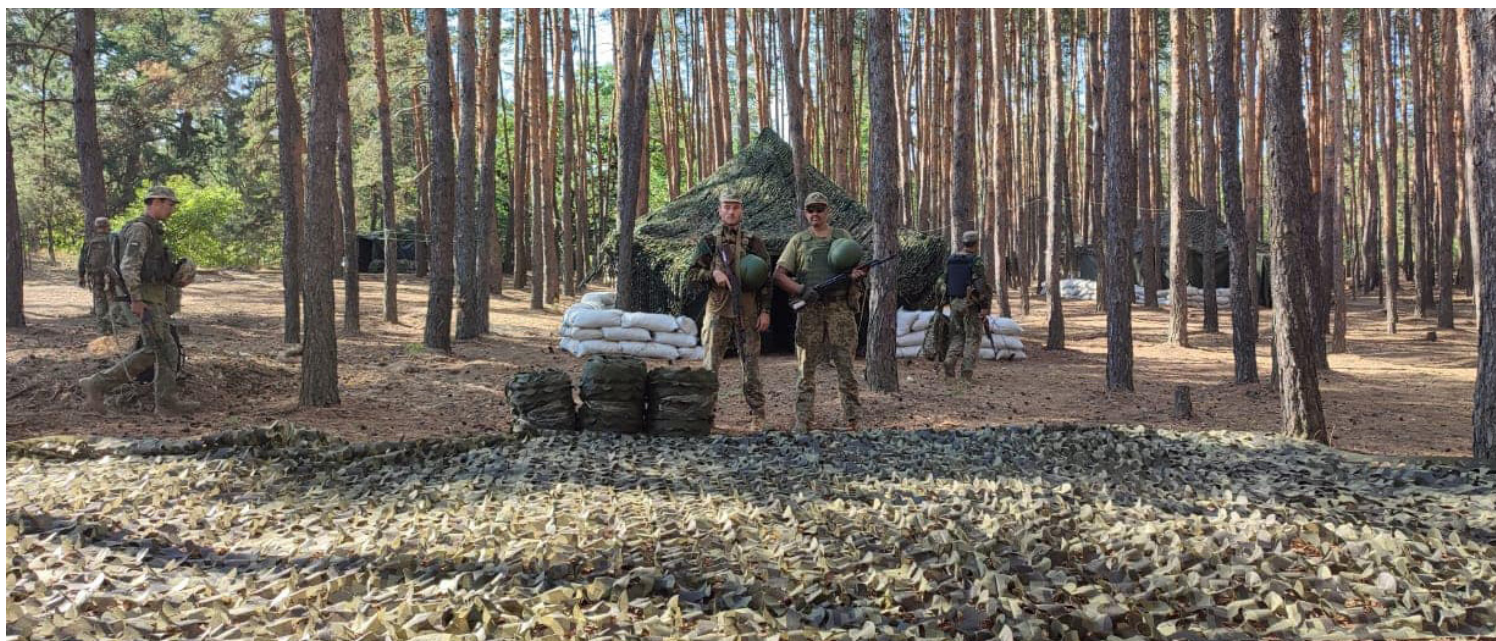
Втрачати домівку вдруге – вдвічі важче. Вибудоване «з нуля» життя в Северодонецьку полетіло в прірву з початком нового етапу війни. Чоловік пані Ганни – військовий, тому він мав залишатися у місті, щоб доєднатися до побратимів. А вона з двома доньками вирішила скористатися пропозицією подруги-волонтерки, яка мала великий підвал. Збрала наплічник та спортивну сумку, але дорогою в новинах прочитала про екстрену евакуацію з міст Луганщини. І зрозуміла, що треба їхати.

– Це було надскладне рішення... Вже було гучно, наша п'ятиповерхівка вся здригалася від вибухів, менша донька дуже налякалася. Тому ми рушили до Лисичанська, навіть не повертаючись додому. Там сіли в евакуаційний потяг, не знаючи, куди він нас привезе...

Чоловік ще раз був у їхній квартирі в березні 2022 року, але вже не міг забрати того, що було дорогим: фотографії, прапори, підписані військовими, листи подяки та волонтерські нагороди, яких у пані Ганни було чимало. І за цими речами вона дуже сумує, бо таке вже не відновити...

ВЕЛИКА ГЕОГРАФІЯ ПЛЕТІННЯ

Вставати з потяга у столиці відрядила колега по «павучкам» – там теж було вже небезпечно. А знайома з фейсбуку

2014 року Ганна Щєблетова виїхала з Донеччини до Северодонецька, який став тимчасовою столицею Луганської області. Згодом знайшла там роботу та купила квартиру. А в перший день повномасштабного вторгнення разом із двома доньками була змушена сісти в евакуаційний потяг і шукати порятунку на заході країни. Всюди, де опинялася, вона знаходила можливість робити щось корисне – сплетені її руками та руками її колежанок маскувальні сітки для ЗСУ рахуються вже кілометрами.

СПЛЕТЕНИЙ ЗАХИСТ

Чи ви знали, що бувають маскувальні сітки-«витинанки»?

запросила на Закарпаття, то родина радо скористалася запрошенням.

– І ми поїхали до Ужгорода. Звісно, мене мучили докори сумління, здавалося, що я тікаю, коли так потрібна моя допомога. Тим більше, що чоловік залишався там, – зізнається пані Ганна. – Певний час ми навіть жили у Словаччині, але згодом повернулися до Ужгорода, де я зустрілася зі своїми земляками. Звісно, ми вирішили плести сітки.

Активісти, серед яких було кілька «старих» із Северодонецька, збиралися у «Совиному гнізді» – історично-культурному центрі Ужгорода, який став гуманітарним хабом. Щоб залучити нових людей, пані Ганна давала оголошення в соцмережах. Тому приходили й місцеві, й переселенці з різних міст та областей – спочатку так багато, що аж довелось створювати дві зміни.

А потім залишилися ті, хто вже не міг без цієї роботи.

– Ми тоді робили десь по 1500 квадратних метрів у тиждень – це приблизно 50-55 маскувальних сіток, таких досить великих, 6 на 9 метрів, – розповідає волонтерка.

Коли в травні 2023 року родина переїхала до Івано-Франківська, Ганна Щєблетова й там почала шукати можливість вплестися до волонтерської спільноти. Але це не завжди так просто: всі, хто у темі плетіння сіток, знає, що в кожній групі свої схеми та стиль плетіння, які за роки стають ледь не священною практикою, порушувати яку нікому не дозволяється.

Про це з гумором розповідає пані Ганна, коли пояснює, як її занесло на виробництво сіток-«витинанок».

– Я отримувала замовлення від військових, тому мала щось робити. Звісно, пішла по місце-

вих групах, навіть знайшла одну дуже приємну та продуктивну, але від мого житла це було дуже далеко. Аж тут я дізналася, що існують такі перфоровані сітки, які ще називають «витинанками». Вони робляться зі спандбонду за допомоги преса. А у моїх знайомих з Косіва було виробництво з таким пресом. І вони дозволили його використовувати для створення сіток, в які ми вже потім зшиваємо перфоровані полотна.

Разом із пані Ганною та «юнаками 60+», як вона жартома називає своїх колег з Косіва, над сітками працюють і кілька колежанок з Северодонецька. Тож, попри евакуацію «павучки» продовжують плести захист для військових.

– У «витинанки» є свої мінуси, бо вона ж без основи. Але в неї є й великі плюси – легкість, нею дуже легко накривати, вона не намокає від дощів. Хлопці,

які вже вміють з нею працювати, просять саме її. Ми зараз виготовляємо понад 13,5 тисячі метрів за місяць, і маємо велику чергу. «Накривали» гелікоптери, «Хаймерси», «Леопарди», навіть зерновози на Донеччині.

Пані Ганна підкреслює, що допомагають вони усім військовим – незалежно від того, звідки той чи той підрозділ. Це й закарпатські бригади тероборони, і Сєрські бригади, і «Едельвейси», й багато інших підрозділів з усієї України.

– Ми не ділимо на «наших» та «інших». Хто звертається, тому і допомагаємо. На жаль, бої зараз запеклі на багатьох напрямках, тому маємо постійних клієнтів – маскувальна сітка це все ж розхідний матеріал, вони довго не живуть. Але це не страшно, ми ще сплетемо. Головне, щоб наші сітки зберігали життя воїнів, які боронять Україну. **CN**

Єлизавета ГОНЧАРОВА

ЦІКАВЕ

Закінчення. Початок на стор. 1

◀ Так на новому місці вдалося не лише втримати родинний бізнес, а й суттєво збільшити кількість клієнтів.

2022 року Юлія з Катериною виїхали з Харкова до Гамбурга, але вже за пів року повернулися до України.

– За той час, що ми були у Німеччині, ми доволі непогано влаштувалися – я жила у готелі, ми ходили на курси німецької мови, вихідними досліджували німецькі села та міста. Але хотілося назад, до України. Власне згодом донька сказала, що вона повертається додому, – згадує Юлія.

ВИЙШЛО, ЩО ДОДОМУ – ЦЕ ДО ЛЬВОВА

Тут родина вирішила шукати грантову допомогу, адже під час війни багато донорів підтримують релоковані бізнеси. Уварови теж вирішили скористатися цією можливістю. Позналилися з організацією, яка пише заявки донорам, і самі почали подаватися на грантові конкурси. Врешті від різних організацій лише торік отримали мільйон гривень підтримки – на створення робочих місць та купівлю оргтехніки.

Саме ці кошти дозволили відкрити сервісний центр у Львові. Взяли в оренду приміщення, закупили комп'ютери, меблі, принтери, прилади для ремонту, взяли на роботу кількох людей. А нещодавно ще й у Харкові відновили роботу сервісного центру з кількома працівниками. Зараз у добірці «Лабзони» понад 10 тисяч найменувань продукції та два склади – у Львові та Харкові.

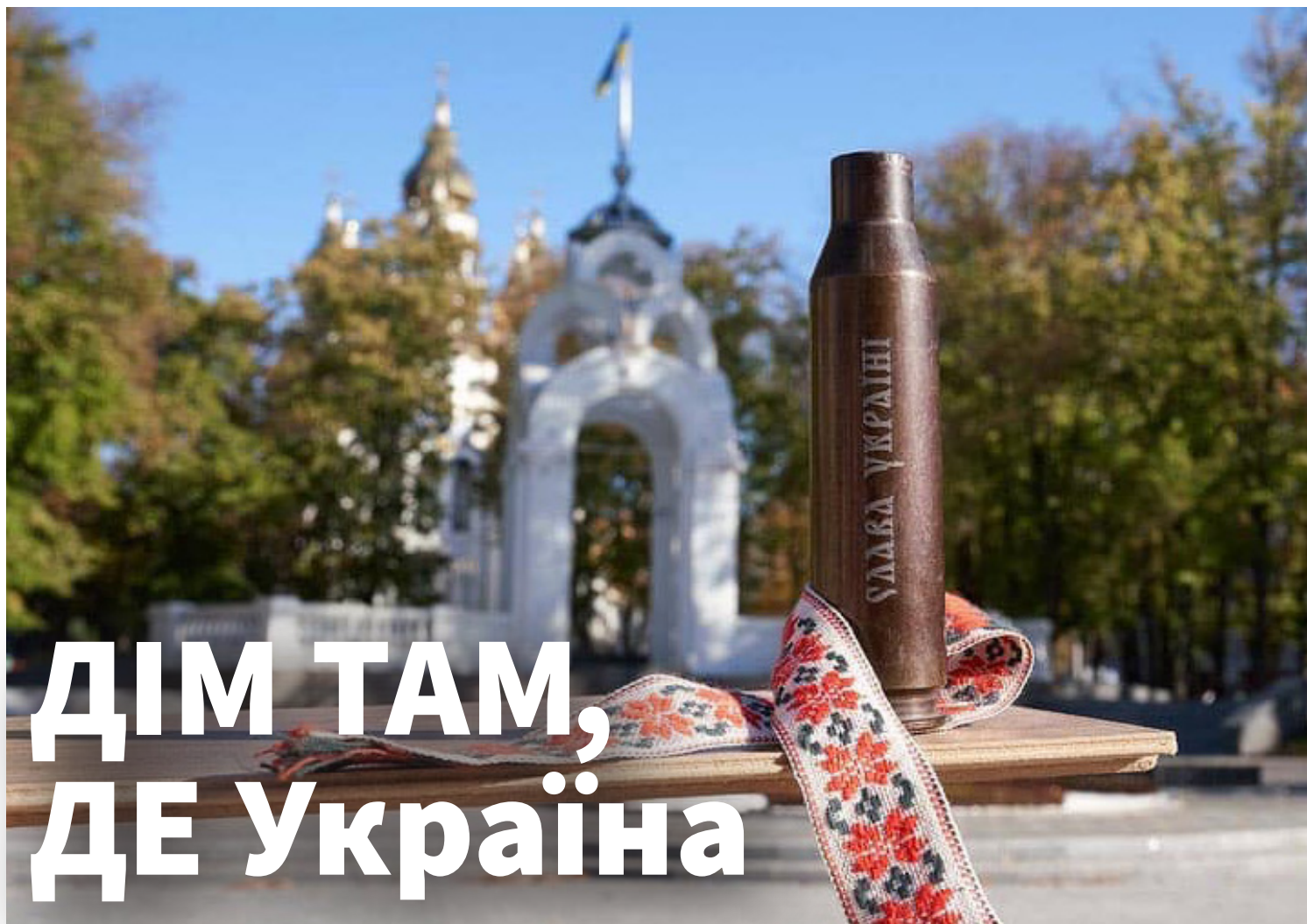
3,14 BAN – СОЦІАЛЬНИЙ БІЗНЕС З РЕСАЙКЛІНГУ

Крім лабораторного обладнання, родина має власне виробництво з переробки та створення нових речей зі вживаних матеріалів. А саме – рекламних банерів. Катерина Уварова, навчаючись в університеті на соціологиню, кілька років виношувала ідею ресайкла. Поки

одного дня не знайшлися у підсобці банери, і вона не попросила майстриню у Харкові пошити з банера шопер, з яким досі ходить на «Нову пошту» відправляти посилки.

Ідея з переробки банерів – це не просто щось прикольне. Фактично це турбота про довкілля та про ощадливе споживання. Адже, як правило, банер, який пару тижнів повисів на вулиці або навіть один день на якомусь заході, викидають. А Катерина вирішила дати йому ще одне життя – вже у вигляді гаманців, чохлів, торбинок або рюкзаків.

– В Україні тоді не було жодного заводу, де переробляли б використані банери. Але ж

ДІМ ТАМ, ДЕ УКРАЇНА

це гарний цупкий матеріал, з нього можна пошити міцні вироби, – каже Катерина. – Ми взяли за цю ідею.

Юлія згадує, що тоді в пошуках швачки обійшли з десяток майстринь, але ніхто не хотів братися за роботу з грубим матеріалом.

– Врешті ми знайшли жінку, яка працювала зі шкірою, вона погодилася нам допомогти. Цьогоріч вже п'ять років, як ми співпрацюємо з

нею, – розповідає Юлія.

Ця історія з переробкою банерів почалася ще 2019 року. Перші шопери розповсюджували по крамницях Харкова, поступово налагоджуючи співпрацю з партнерськими мережами. Кілька магазинів погодилися взяти на реалізацію таку продукцію у Києві, Львові та Одесі. Почали з'являтися корпоративні замовлення.

3,14 ban – так називається бренд, що пропагує ощадливе споживання та товари з використаних банерів. За п'ять років його існування Уварови не отримували грантів на розвиток цього напрямку бізнесу. Донори увесь час казали, що зараз, під час війни, це не на часі.

– У Німеччині ми заходили у кілька крамниць, коворкінгів і питали, чи цікаво їм продавати такі вироби. І вони готові були робити замовлення – за умови, щоб ми оформили німецьке свідоцтво підприємця і працювали офіційно. Але ж ми поїхали додому, – говорить Юлія.

У Львові, крім торбинок та поясних сумок, Уварови

спрямовують на відбудову музею Сковороди у Харкові.

– Це моя соціальна місія, тут більше йдеться не про прибутки, а про внесок у змінну свідомість людей, – каже донька.

Ідею усвідомленого споживання та переробки вживаних речей на гроші Катерина всіляко пропагує серед молоді

– проводить тренінги та навчання. Цими днями вона й сама повернулася з навчання соціальних підприємців у Варшаві. Попереду – навчальний курс про те, як вийти на експорт. Адже родина Уварових вірить, що незабаром їхні товари можна буде експортувати. Для цього Катерина вже створила англійську сторінку сайту, зареєструвалася на платформі ETSY, де митці з усього світу продають крафтові вироби.

Родина переконана, що навкруги багато можливостей, але щоб ними скористатися, потрібно бути готовими працювати та навчатися. Вони – готові. І хоча десять років Уварови не були вдома, на Донеччині, вони працюють вдома, в Україні. І вірять, що малих успішних підприємців, які щось виробляють, сплачують податки й змінюють своє життя та оточення, щодня ставитиме все більше.

– ВДонецьку в мене не було сервісного центру, онлайн-консультування. Не було грантів, з усіх можливостей я мала лише мою телефонну книжку. Зараз, під час війни, я маю набагато більше. Мій бізнес і коло партнерств у разі зросли. Тож раджу не боятися, а братися до роботи і шукати можливості для розвитку власної справи. Я не готова повертатися в Донецьк, за десять років там виросло нове покоління, я не хочу бути разом із цими людьми. Натомість я обираю Україну та нові можливості тут. **CN**

Наталка СТЕПОВА

НАДИХАЮЧЕ

НАТАЛКА ТА ЇЇ DRUZI

Свого часу в Костянтинівці Наталка Сосницька з командою вільного простору DRUZI тричі організувала фестиваль The Most Fest. Для проведення обиралися території закинутих промислових майданчиків, яким фестиваль надав нове значення – переосмислення постіндустріального спадку Сходу України. Хедлайнерами першого заходу були «ТНМК» та Alyona Alyona, окрема сцена працювала під молодих виконавців. Були лекторії, фільми про історію міста та його індустріалізацію, яка почалася ще наприкінці XIX століття. The most fest-2021 відвідали понад півтори тисячі людей, в тому числі з Краматорська, Слов'янська, Києва, Харкова і навіть Лондона.

– У процесі підготовки «Блищика» у мене постійні флешбеки з минулого – про ті наші фестивалі, – каже Наталка. – Я вже не один місяць думаю, як зробити The Most у Києві для тих, хто наразі не вдома – не на Донеччині. Говорила з командою, думаю, що наступного року це може стати реальністю. Специфіка фестивалю «Блищик» інакша. Але процес організації схожий, і тут мій досвід дуже доречний.

Бути менторами для майстерок «Блищика» запросили переселенців із Костянтинівки, Дружківки, Добропілля. Залучена також команда архітекторів, з якими DRUZI свого часу співпрацювали на Донеччині.

ЯК ПОЧИНАВСЯ «БЕХАЙНД»

Перед початком великої війни Наталка працювала фіксером для іноземних медіа. Тобто супроводжувала журналістів по локаціях, які цікавили їх на Донеччині.

– Буквально напередодні вторгнення я вмовила знімальну групу BBC, з якою вже тривалий час працювала у Маріуполі, поїхати перепочити до Костянтинівки. І ми, таким чином, виїхали з епіцентру головних на той час світових подій. Звісно, журналісти потім мене за це дуже сварили, бо вони залишилися без репортажів. Я і зараз з ними працюю, але репортажів з фронту поменшало.

Робота у постійному стресі виснажувала, зізнається Наталка. Тому її з головою захопила ідея створити проект про мрії українських дітей та реалізацію їх дорослими. Цей проект, який наразі має кілька напрямків, отримав назву Behind Blue Eyes («За блакитними очима»). А команда, яка його реалізує, стала називати себе «бехайндами».

На цей час вони здійснили понад 120 мрій малечі з прифронтових сіл. Зупинити війну – найчастіше бажання дітей. Але втілити його в життя «бехайндам» не під силу, тож натомість дарували більш матеріальне: гаджети, велосипеди, мопеди, спортивне знаряддя, вбрання чи іграшки. Всі подарунки придбані коштом звичайних людей, яких зачепили

Наталка Сосницька з Костянтинівки – одна з лідерок та ідейних натхненників освітньо-розважальних фестивалів «Блищик», які наприкінці серпня проходять у прифронтових селах Миколаївської та Херсонської областей і охоплюють понад дві сотні учасників. Режисура, архітектура, апсайклінг, численні майстерки та кінопокази – передбачено все, що може допомогти дітям знайти та розвинути свої таланти. Про те, як досвід проведення креативних заходів у рідному місті допомагає Наталці створювати нові активності, ми розпитали її напередодні фестивалів.

Наталка Сосницька

«БЛИЩИК» ДЛЯ ДИТЯЧОГО НАТХНЕННЯ

Як активістка з Донеччини організує фестивалі для дітей деокупованих сіл Півдня

Під час розмови дівчинка розповіла, що вона піклується про молодших братів та сестер та готує для всієї сім'ї. Їй це до вподоби, бо вона хоче стати кондитеркою.

– Наші партнери запросили Настю до кондитерської в столиці. Команда зустріла всю сім'ю в Києві та зробила так, щоб цей день став для дівчини незабутнім: ми привезли їй інструменти для випічки, разом пекли бісквіти, змащували їх кремом, прикрашали полуницею...

Спільно з шефом кондитерської був розроблений рецепт торта «Бєбі Настя», який тепер продається на полицях столичних магазинів. Гроші з продажу йдуть на придбання кухні для родини Насті.

– Саме ця історія запам'яталася, бо ця дитина хоче, боїться, але робить. Це приклад того, як треба досягати бажаного. Її мама також колись мріяла стати кондитеркою, але не здійснила своєї мрії. А у Насті має все вийти. Кондитерська готова навіть взяти її на стажування після закінчення навчання, – каже Наталка.

Свої історії діти не лише розповідають, а й... фотогра-

фують – на одноплівковий одноразовий фотоапарат карбують моменти свого життя та розповідають про власні переживання, страхи і бажання.

– Хочемо, щоб вони розуміли, що креативність – це не лише малювання та співи. Намагаємося дати дитині зрозуміти, що

її творчість може здійснювати мрії, навіть у той час, коли здається, що й мрії складно.

За час проекту свої історії сфотографували майже півтори тисячі дітей.

ЗНАЙТИ ІСКРУ

– Фестивалі «Блищик» – це наш експеримент в освітньому напрямку, в якому ми плануємо працювати й надалі, – каже Наталка.

За останній рік команда проекту здійснила дев'ять експедицій на Південь України. І з'ясувала, що дітям на прифронтових територіях, особливо у віддалених селах, тотально бракує регулярних активностей для розвитку та якісного дозвілля. А вже більшість гуртків та спортивних секцій там зачинені.

– Найцінніше для дітей – увага. Якщо хтось приїжджає до тебе здалеку, цікавиться твоїм життям, слухає тебе та приділяє увагу – це дуже надихає на розвиток, – вважає активістка.

Мета фестивалю – створити простір для спілкування та творчості в ізольованих від культурних центрів сільських громадах. У перший день фестивалю дітям пропонують доєднатися до будь-якої з шести майстерок, а наступного дня малеча занурюється у ту справу, яка найбільше припала до душі.

– Діти отримують купу інструментів, щоб спробувати себе у різних креативних воркшопках. Сподіваємося, це стане творчим поштовок. Ми хочемо допомогти їм знайти свою «іскру» і сприяти тому, щоб ці активності для дітей та молоді стали регулярними. **CN**

Лія РУСИК

дитячі історії й вони задонатили на здійснення мрій.

Одна з історій, записана як подкаст, особливо закарбувалася в пам'яті Наталки. Це розповідь 13-річної Насті з селища Савинці Харківської області.

– Савинці були в окупації понад пів року. Коли ми запропонували Насті справжній мікрофон, і подумати не могли, наскільки глибоко дівчина торкнеться наших сердець, – згадує Наталка.

Майбутня кондитерка Настя

ІСТОРІЯ НАСТІ, ЩО МРІЄ ПЕКТИ СМАКОЛИКИ (уривки з подкасту)

☑ – Я запитала про Катю. Вони сказали, що її немає. Як немає? – запитала я. Вони розказали, що вона виїжджала разом із мамою та попала під обстріл. Мама отримала поранення в ногу, а їй осколок влучив у голову... У неї була мрія, вона хотіла бути вчителькою початкових класів...

☑ – Було таке, що ми 20 разів на ніч спускалися до підвалу через сирени.

☑ – Не вистачає миру...

☑ – Зараз постійні прильоти. Мама мене не пускає їхати без неї в Балаклію. Раніше я їздила туди на автобусі сама...

☑ – Хочу бути кондитеркою. Моя мама з інтернату, у дитинстві також мріяла бути кондитеркою, але не стала.

☑ – Коли тривога, мені телефонують друзі, й за компанію також ховаються або у шафі, погребі чи на даху. Ми говоримо по відеозв'язку...

☑ – Це все скінчиться... Я хочу, щоб всі діти на землі були щасливими й ніколи не втрачали своїх близьких...

ВАЖЛИВЕ

Закінчення. Початок на стор. 3

Цю роботу Анні допомогла знайти організація WELgee, яка в пошуках можливостей у працевлаштуванні біженців контактує з японськими компаніями, готовими надавати вакансії. Зазвичай це онлайн-зайнятість, для якої потрібно також пройти співбесіди та опанувати певні навички (програмування комп'ютерних роботів, анування зображень, створення сайтів тощо).

На інтерв'ю в WELgee я поділилася, що дуже хочу знайти роботу, на якій зможу хоч якось допомагати Україні й українцям. Мабуть, через це прагнення, а також завдяки досвіду волонтерства в організаціях у Маріуполі, мені й запропонували цю вакансію. Коли я отримала цю посаду, то не могла повірити, що це дійсно відбувається! Це було викликом не тільки для мене, а й для роботодавця також. Бо це вперше, коли тут взяли на роботу іноземця.

Але такі щасливі випадки все ще залишаються поодинокими. За останні два роки WELgee зв'язався з більш ніж 60-ма українськими евакуйованими, і тільки четверо з них змогли використати свої навички та вміння, щоб знайти роботу на повний робочий день. З частковою зайнятістю ситуація трошки легша. А ще українці влаштовуються на заводи, фабрики, в готелі – там є потреба в кадрах і менш жорсткі вимоги щодо рівня володіння мовою.

Володимир Шаргородський поки що зміг влаштуватися на неповний робочий день в ресторан української кухні у Японії. Проте він продовжує навчання і сподівається

ВИВЧЕНІ УРОКИ

ся знайти нову роботу, щойно опанує одну з професій, пов'язаних з комп'ютером.

ВІД ПODOВЖЕННЯ ВІЗ ДО ЗБОРІВ НА ЗСУ

З квітня цього року уряд Японії змінив програму підтримки для українців. Оскільки основний потік біженців зменшився, то японці фактично згорнули програму евакуації та сконцентрували увагу на тих, хто вже мешкає в Країні, де сходить сонце. Українці отримали статус довготермінового резидента з робочою

візою, також уряд подовжив програму фінансової допомоги, в тому числі для покриття витрат на проживання тих, хто не має спонсорів.

Допомогу українцям надають також громадські організації, які з'явилися з приїздом перших біженців з України.

Аня згадує український центр «Хімаварі» (з японської – «соняшник», у японців він також асоціюється з Україною), до якого звертаються по допомогу з пошуком роботи, школи для вивчення японської мови, отримання психологіч-

ної підтримки – тут намагаються вигадати нові способи для відновлення емоційного стану евакуйованих українців. Щоб вони не почувалися самотньо, центр організував безоплатні поїздки у зоопарк, океанаріум, влаштовував фотосесії в соняшниковому полі, домовлявся з місцевими підприємцями про візити на ранчо, стрільбу з луку та пікніки. Взимку реалізували проект «Зіграємо Україну» – передали від японців зіграючі комплекти в українській сім'ї та військовим.

Японсько-українська асоціація дружби KRAIANY проводить благодійні концерти за участі українців та японських артистів – здається, навіть в Україні так яскраво не відзначали свято Івана Купала, як в Японії це зробила ця організація. Тут також влаштовують благодійні ярмарки, де збирають донати на ЗСУ, проводять на підтримку України мітинги і паради. Схожу діяльність веде організація STAND WITH UKRAINE. JAPAN і не тільки.

Є й окремі волонтери, які також піклуються про українців в Японії. Наприклад, власник одного з барів у Токіо регулярно запрошує українців на безоплатні вечери з живою музикою.

Загалом японці уважно слідкують за ситуацією в Україні. Про російську агресію розповідають в новинах, знімають передачі, до яких запрошують очевидців, у книжкових магазинах можна побачити стенди з інформацією про те, що зараз відбувається в нашій державі. Багато японців приходять на мітинги, щоб підтримати Україну.

Японія здавалася мені ніби іншим світом, в якому багато чого дуже дивувало. Інший менталітет інший спосіб життя. Навіть спосіб привітання – поклони – це так бенкетить спочатку, – каже Анна Шаргородська. – Але чим довше ми тут знаходимося, тим більше починаємо любити цю країну. Коли у нас із чоловіком з'явилися друзі-японці, то Японія стала розкриватися геть по-новому. Це неймовірна країна. А її ставлення до України і до нас робить нас безмежно вдячними японському народові. **СН**

Ганна САВЧЕНКО

СМАЧНЕ

Віртуальну екскурсію Україною пропонуємо продовжити відвідуванням місцини найсмачніших у світі кавунів, найяскравішого сонця та найкращого відпочинку – Херсонщини.

Є різні версії походження назви цих смаколиків. Одні кажуть, що колись подібні коржикі підсушували на сонці, потім перемішували з маком і кидали на великі дека, що супроводжувалося звуками, схожими на «шух-шух». За другою версією, назва пішла від шляхетної херсонської родини Шуляків. Жили вони на першому поверсі, і дуже часто на їхньому підвіконні можна було побачити велику миску з печивом, яким сім'я пригощала сусідських дітей.

В будь-якому разі, варто спробувати ці смачні коржикі з ароматом українського Півдня.

ХЕРСОНСЬКІ ШУЛИКИ

ЩО ПОТРІБНО:

- ◆ борошно пшеничне – 2 склянки
- ◆ яйце куряче, велике – 1 шт.

- ◆ мед – 5 ст. л.
- ◆ мак – 4 ст. л.
- ◆ масло вершкове 82% – 50 г
- ◆ сода харчова – 1 ч. л.
- ◆ молоко 3,2% – 100 мл

ЯК ГОТУВАТИ:

1. Розігріваємо духовку до 160 градусів. Збиваємо у мисці яйце з медом.
2. Розтираємо в макітрі

мак, заливаємо невеликою кількістю окропу й залишаємо на пів години.

3. Додаємо 1 столову ложку маку до ячної суміші, перемішуємо, додаємо масло, соду, вливаємо молоко й збиваємо до однорідної консистенції.

4. Постійно помішуючи, поступово додаємо до маково-ячної суміші просіяне борошно,

5. Замішуємо круте тісто. Розкатаємо його шаром завтовшки 1-2 см.

6. Перекладаємо пласт тіста на деко з пергаментом і ставимо в духовку. Випікаємо корж для шуликів до готовності 12-15 хвилин.

7. Коли готовий корж трохи охолоне, ламаємо його на шматочки за вподобанням.

8. Додаємо до залишків маку мед і трохи окропу. Розмішуємо й поливаємо шулики. Залишаємо печиво на 20 хвилин просочитися та смакуємо.

ЯКЩО БОГ ІСНУЄ, ВІН НОСИТЬ ФОРМУ ЗСУ

ІВАН UA383052990000026005015017860
ЄДРПОУ 39696398

Отримувач: Міжнародний благодійний фонд «Повернись живим»
Призначення платежу: Благодійна пожертва військовим